T091 ATĐ 3 (54) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q47-Kiết Uẩn-Luận về Bất Thiện

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 47

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 47

LUAÄN VEÀ BAÁT THIEÄN (Phaàn 2)

Coù ba caên baát thieän, ñoù laø caên baát thieän tham, caên baát thieän saân, caên baát thieän si. Hoûi: Ba caên baát thieän naøy laáy gì laøm töï taùnh? Ñaùp: Laáy möôøi laêm söï vieäc ñeå laøm töï taùnh, nghóa laø caên baát thieän tham, saân ñeàu laáy naêm boä cuûa coõi duïc laø möôøi söï vieäc, caên baát thieän si laáy boán boä cuûa coõi duïc vaø neân phaàn do kieán khoå maø ñoaïn laø naêm söï vieäc, ñoù laø si heä thuoäc coõi duïc do kieán Taäp-Dieät-Ñaïo vaø tu maø ñoaïn hoaøn toaøn laø baát thieän laäp thaønh tham-saân-si cuøng vôùi baát coïng voâ minh ñeå laøm thaønh thöù möôøi: Trong ñoù taùm loaïi laø baát thieän cho neân laäp thaønh caên baát thieän, thaân kieán vaø bieân kieán töông öng vôùi voâ minh laø voâ kyù cho neân khoâng phaûi laø caên baát thieän. Hoûi: Caên laø baûn cuûa nhaân, Thaân kieán vaø Bieân kieán töông öùng vôùi voâ minh ñaõ laø nhaân cuûa taát caû caùc phaùp baát thieän, taïi sao khoâng laäp laøm caên baát thieän, thaân kieán vaø bieân kieán töông öng vôùi voâ minh tuy laø nhaân cuûa taát caû caùc phaùp baát thieän, maø theå laø voâ kyù cho neân khoâng phaûi laø caên baát thieän. Vì vaäy, ba caên baát thieän laáy möôøi laêm söï vieäc ñeå laøm töï taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nguyeân côù nay seõ noùi ñeán. Hoûi: Vì sao goïi laø caên baát thieän, caên baát thieän laø nghóa gì? Ñaùp: Ñoái vôùi caùc phaùp baát thieän, coù theå sinh ra, coù theå nuoâi lôùn, coù theå taêng leân, coù theå theâm nhieàu, coù theå thaâu nhieáp, coù theå duy trì, coù theå phaùt sinh, nghóa nhö vaäy laø nghóa cuûa caên baát thieät. Toâi giaû theå höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Ñoái vôùi caùc phaùp baát thieän, coù nghóa laøm nhaân cho mình, laø chuûng töû, laø chuyeån, laø tuøy chuyeån, laø cuøng daáy khôûi, laø thaâu nhieáp theâm nhieàu, ñoù laø nghóa cuûa caên baát thieän”. Ñaïi ñöùc noùi raèng: “Ñoái vôùi caùc phaùp baát thieän, coù nghóa laøm goác reã, laø coù theå gieo troàng, laø chuyeån, laø tuøy chuyeån, coù theå thaâu nhieáp theâm nhieàu, ñoù laø

nghóa cuûa caên baát thieän.” Hoûi: Neáu nghóa cuûa nhaân baát bieän laø nghóa cuûa caên baát thieän, thì naêm uaån baát thieän cuûa ñôøi tröôùc laøm nhaân cho naêm uaån baát thieän chöa sinh cuûa ñôøi sau, möôøi nghieäp ñaïo baát thieän cuûa ñôøi tröôùc laøm nhaân cho möôøi ñaïo nghieäp ñaïo baát thieän chöa sanh cuûa ñôøi sau, ba möôi boán tuøy mieân baát thieän cuûa ñôøi tröôùc laøm nhaân cho ba möôi boán tuøy mieân baát thieän chöa sinh cuûa ñôøi sau, nhöõng phaùp baát thieän nhö vaäy ñeàu phaûi laäp laøm caên baát thieän, taïi sao chæ noùi ba caên baát thieän? Ñaùp: Toân giaû Theá höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Ñaây laø Ñöùc Theá toân quaùn saùt chuùng sinh ñaõ giaùo hoùa neân nghe phaùp maø coù caùch noùi toùm löôïc khaùc”. Hieáp toân giaû noùi: “Ñöùc Phaät bieát roõ theá duïng-taùnh töôùng cuûa caùc phaùp, ngöôøi khaùc khoâng theå naøo bieát ñöôïc. Neáu phaùp caàn phaûi laäp laøm caên baát thieän thì seõ laäp ra, cho neân khoâng caàn phaûi vaën hoûi”. Toân Giaû Dieäu AÂm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Ñaïi Sö bieát ba loaïi tham- saân-si naøy laøm nhaân cho caùc phaùp baát thieän vôùi theá duïng naëng veà neân phía, gaàn veà neân phía, cho neân laäp laøm caên”. Laïi nöõa, trong caùc phaùp baát thieän, ba loaïi naøy laø maïnh nhaát, coù danh nghóa hôn haún, cho neân coá yù laäp laøm . Laïi nöõa, trong caùc phaùp baát thieän, ba loaïi naøy khoù ñoaïn tröø, khoù phaù boû, khoù vöôït qua, cho neân coá yù laäp caùc laøm caên. Laïi nöõa, trong caùc phaùp baát thieän ba loaïi naøy quaù naëng, quaù nhieàu, quaù maïnh, cho neân coá yù laäp laøm caên. Laïi nöõa, ba loaïi naøy laøm chöôùng ngaïi gaàn cho ba loaïi caên thieän, laø oaùn ñòch taêng thöôïng cuûa ba caên thieän, cho neân coá yù laäp laøm caên baát thieän. Laïi nöõa, luùc lìa nhieãm duïc thì ba loaïi naøy laøm khoù deã-gaây chöôùng ngaïi heát söùc, gioáng nhö nguïc toát canh giöõ, cho neân coá yù laäp laøm caên baát thieän. Laïi nöõa, trong caùc phaùp baát thieän thì ba loaïi naøy laø ñöùng ñaàu, gioáng nhö vò töôùng duõng maõnh ñi ôû tröôùc ñoaøn quaân, nhôø vaøo theá löïc naøy maø caùc phaùp baát thieän khaùc ñeàu ñöôïc sinh tröôûng, cho neân coá yù laäp laøm caên. Laïi nöõa, trong caùc phaùp baát thieän ba loaïi naøy laø nhaân, laø goác reã, laø daãn ñöôøng, laø tích taäp, laø duyeân, laø cuøng laáy khôûi, laø chuû ñoäng gaây ra, laø ngöôøi chuû, laø nguoàn goác, cho neân laäp laøm caên. Nhaân laø bôûi vì gioáng nhö haït gioáng, goác reã laø bôûi vì vöõng chaéc, daãn ñöôøng laø bôûi vì coù naêng löïc daãn daét, tích taäp laø bôûi vì coù naêng löïc phaùt sinh, duyeân laø bôûi vì coù naêng löïc giuùp ñôõ, cuøng daáy khôûi laø bôûi vì coù naêng löïc phaùt trieån, chuû ñoäng gaây ra laø bôûi vì coù naêng löïc nuoâi lôùn, ngöôøi chuû laø bôûi vì coù naêng löïc thaâu nhieáp tieáp nhaän, nguoàn goác, nguoàn goác laø bôûi vì coù naêng löïc laøm nôi nöông töïa. Laïi nöõa, Bôûi vì ba phaùp naøy coù ñuû naêm nghóa, cho neân laäp thaønh caên baát thieän, phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nghóa laø baø phaùp naøy goàm

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 47 848

chung naêm boä, coù khaép saùu thöùc laø taùnh cuûa tuøy mieân, coù theå phaùt khôûi thaân nghieäp-ngöõ nghieäp thoâ aùc, luùc ñoaïn caên thieän thì chuùng laø gia haïnh maïnh nhaát. Goàm chung naêm boä, nghóa laø goàm chung do kieán khoå maø ñoaïn cho ñeán do tu maø ñoaïn, ñaây laø choïn laáy naêm kieán vaø nghi. Coù khaép

saùu thöùc, nghóa laø töông öng vôùi nhaõn thöùc cho ñeán yù thöùc, ñaây laø choïn laáy maïn. Laø taùnh cuûa tuøy mieân, nghóa laø caên baát thieän tham laø taùnh cuûa tuøy mieân duïc tham, caên baát thieän aân laø taùnh cuûa tuøy mieân saân nhueá, caên baát thieän si laø taùnh cuûa tuøy mieân voâ minh, ñaây laø choïn laáy nhöõng caáu ueá phieàn naõo raøng buoäc... Coù theå phaùt khôûi thaân nghieäp-ngöõ nghieäp thoâ aùc, nhö trong kinh noùi: “Tham-saân-si sinh ra taát caû thaân-ngöõ-yù nghieäp thoâ aùc. Luùc ñoaïn caên thieän thì chuùng laø gia haïnh maïnh nhaát, nhö luaän Thi thieát noùi: “Ñoaïn caùc caên thieän, vì sao maø ñoaïn, duøng haønh töôùng naøo ñeå ñoaïn? Nghóa laø nhö coù neân loaïi laø tham-saân-si maïnh meõ nhanh nhaïy heát söùc, cho ñeán noùi roäng ra”. Hai caên naøy ñeàu giaûi thích veà nghóa cuûa caên baát thieän. Hoûi: Taø kieán taêng thöôïng coù theå ñoaïn maát caên thieän, taïi sao khoâng laäp laøm caên baát thieän? Ñaùp: Ñoaïn gia haïnh thieän vaø luùc ñang ñoaïn thì ba loaïi naøy ñeàu hôn haún, cho neân laäp laøm caên, taø kieán chæ hôn haún ñoái vôùi luùc ñoaïn thieän chöùng khoâng phaûi laø ôû phaàn vò gia haïnh, cho neân khoâng laäp laøm caên. Nghóa laø nhöõng vieäc laøm nhieãm-tònh-trong-ngoaøi, luùc gia haïnh thì khoù, luùc cöùu caùnh thì deã. Nhö caùc Boà-taùt thaáy laõo beänh töû böùc baùch laøm khoå naõo cho theá gian, vì cöùu giuùp cho neân môùi phaùt taâm voâ thöôïng chaùnh ñaúng chaùnh giaùc, nhôø vaøo taâm naøy maø traûi qua ba voâ soá kieáp, tu taäp traêm ngaøn khoå haïnh khoù thöïc haønh, khoâng coù gì laøm cho trôû ngaïi, luoân luoân khoâng thoái chuyeån. Taâm Boà-ñeà ban ñaâàu thaät laø khoù coù ñöôïc, chöù khoâng phaûi laø veà sau vaøo luùc ñaït ñöôïc taän trí-Voâ sinh trí, maø tu phaùp thieän cuûa ba coõi trong vò lai. Vì vaäy, taø kieán khoâng phaûi laø caên baát thieän. Laïi nöõa luùc ñoaïn caên thieän thì ba loaïi naøy laø chuyeån cuõng laø tuøy chuyeån, cho neân khoâng laäp laøm caên, coù ngöôø ñöa ra caùch noùi naøy: Luùc ñoaïn caên thieän thì tham-saân-si chæ laø chuyeån, si cuõng laø tuøy chuyeån, cho neân laäp laøm caên, taø kieán chæ laø tuøy chuyeån chöù khoâng phaûi laø chuyeån, luùc cöùu caùnh thì deã cho neân khoâng laäp laøm caên. Laïi nöõa, sôû dó taø kieán coù theå ñoaïn caên thieän, neân bieát ñeàu laø do söùc maïnh cuûa tham-saân-si, cho neân chæ laäp tham-saân-si laøm caên. Nghóa laø caên baát thieän phaù hoaïi aùp cheá phaùp thieän, laøm cho phaùp thieän khoâng coù theá löïc maø yeáu keùm suy suïp, sau ñoù taø kieán môùi coù theå ñoaïn maát caên thieän. Laïi nöõa, tröôùc ñaây noùi coù ñuû naêm nghóa thì laäp laøm caên baát thieän,

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 47 849

taø kieán thì khoâng nhö vaäy. Nghóa laø chæ töông öùng vôùi yù thöùc cuûa boán boä, tuy laø taùnh cuûa tuøy mieân, maø khoâng theå naøo phaùt khôûi thaân nghieäp, ngöõ nghieäp thoâ aùc, taâm do kieán maø ñoaïn ñoái vôùi thaân nghieäp-ngöõ nghieäp, khoâng phaûi laø nhaân gaàn cuøng daáy khôûi, saùt-na cuøng daáy khôûi, khoâng phaûi laø gia haïnh maïnh nhaát luùc ñoaïn thieän, cho neân taø kieán khoâng phaûi laø caên baát thieän. Bôûi vì naêm nghóa tröôùc maø toång quaùt choïn laáy naêm uaån baát thieän khaùc, nghóa laø saéc uaån baát thieän thì naêm nghóa ñeàu khoâng coù, thoï-töôûng-thöùc uaån baát thieän vaø haønh uaån töông

öùng vôùi trieàn caáu khoâng phaûi laø tuøy mieân, tuy goàm chung naêm boä, coù khaép saùu thöùc, coù theå phaùt khôûi thaân nghieäp, ngöõ nghieäp thoâ aùc, maø thieáu ñi hai nghóa coøn laïi; haønh uaån baát töông öng baát thieän tuy goàm chung naêm boä maø thieáu ñi boán nghóa sau. Trong caùc tuøy mieân thì naêm kieán vaø nghi, tuy laø taùnh cuûa tuøy mieân maø thieáu ñi boán nghóa coøn laïi, nay toâi goàm chung naêm boä, laø taùnh cuûa tuøy mieân, coù theå phaùt khôûi thaân nghieäp-ngöõ nghieäp thoâ aùc, maø thieáu ñi hai nghóa coøn laïi. Trong möôøi trieàn thì hoân traàn, tuøy mieân, voâ taøm, voâ quyù, tuy goàm chung naêm boä, coù khaép saùu thöùc, coù theå phaùt khôûi thaân nghieäp, ngöõ nghieäp thoâ aùc, maø thieáu ñi hai nghóa coøn laïi, thuïy mieân tuy goàm chung naêm boä maø thieáu ñi boán nghóa coøn laïi; phaàn phuùc aùc taùc taät-xan, tuy cuõng coù theå phaùt khôûi thaân nghieäp - ngöõ nghieäp thoâ aùc, maø thieáu ñi boán nghóa coøn laïi, sieåm, cuoáng, kieâu, haïi, haän, naõo, laø ñaúng löu phieàn naõo cho neân goïi laø phieàn naõo caáu, tuy cuõng coù theå phaùt khôûi thaân nghieäp - ngöõ nghieäp thoâ aùc, maø thieáu ñi boán nghóa coøn laïi, cho neân ñeàu khoâng laäp laøm caên baát thieän. Laïi nöõa, ba loaïi tham-saân-si, laø taäp hôïp caên baûn taêng thöôïng cuûa nghieäp, cho neân laäp laøm caên baát thieän. Nhö trong kinh noùi : “Naøy Ca-la- ma! neân bieát raèng ba loaïi tham-saân-si laø taäp hôïp caên baûn cuûa nghieäp”. Neân bieát raèng kinh naøy döïa vaøo taêng thöôïng maø noùi, nhöõng loaïi khaùc khoâng phaûi laø taêng thöôïng, cho neân khoâng laäp laøm caên. Laïi nöõa, ba loaïi tham-saân-si laàn löôït chuyeån ñoåi daãn daét nhau, laàn löôït chuyeån ñoåi giuùp ñôõ nhau, cho neân laäp laøm caên. Nhö trong kinh noùi :“Tham coù theå daáy khôûi saân, saân coù theå daáy khôûi tham, voâ minh giuùp ñôõ caû hai, neân bieát laø cuõng thuaän theo tham-saân daáy khôûi”. Laïi nöõa, ba loaïi naøy tuøy taêng nhieàu ñoái vôùi ba thoï, cho neân laäp laøm caên baát thieän; nhöõng phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nhö noùi tham tuøy taêng ñoái vôùi Laïc thò, saân tuøy taêng ñoái vôùi khoå thoï, si tuøy taêng ñoái vôùi baát khoå-baát laïc thoï. Hoûi: Taát caû tuøy taêng ñoái vôùi moãi neân thoï, taïi sao trong naøy ñöa ra caùch noùi nhö vaäy? Ñaùp: Bôûi vì thuaän theo phaàn nhieàu cho neân ñöa ra caùch noùi nhö

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 47 850

vaäy. Nghóa laø ñoái vôùi laïc thoï thì tham nhieàu tuøy taêng, ñoái vôùi khoå thoï thì saân nhieàu tuøy taêng, ñoái vôùi baát khoå - baát laïc thoï laøm caên baûn, taïo ra nhieàu aùc haønh daãn ñeán nhieàu quaû khoå; saân döïa vaøo khoå thoï vaø daáy khôûi, laáy khoå thoï laøm caên baûn, taïo ra nhieàu aùc haønh daãn ñeán nhieàu quaû khoå; si döïa vaøo baát khoå - baát laïc thoï maø daáy khôûi. Laáy baát khoå - baát laïc thoï laøm caên baûn, taïo ta nhieàu aùc haønh daãn ñeán nhieàu quaû khoå, cho neân ñöa ra caùch noùi naøy. Laïi nöõa, ba loaïi naøy Ñöùc Phaät noùi laø traùi - thuaän cho neân laäp laøm caên baát thieän, nhöõng phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nghóa laø trong kinh moùi: “Caùc loaøi höõu tình bôûi vì löïc traùi - thuaän maø noåi leân nhieàu ñieàu tranh chaáp, nhö chuùng Chö Thieân vaø A-toá-laïc bôûi vì löïc traùi thuaän maø thöôøng xuyeân daáy khôûi chieán tranh, cuõng nhö La-ma- ha -phaït-noa... vì doøng soâng Tö Ñaø maø cuøng daáy khôûi, nhöõng traän ñaùnh aùc

lieät, vì vaäy maø saùt haïi voâ löôïng höõu tình". Neân bieát ñieàu do löïc traùi thuaän, traùi thì nghóa laø saân, tham thì goïi laø thuaän. Hoûi: Trong naøy taïi sao khoâng noùi ñeán si? Ñaùp: Si töùc laø thaâu nhieáp ôû trong hai phaàn naøy, ñaõ noùi ñeán traùi thuaän thì ñaõ noùi ñeán si. Neáu caùc höõu tình khoâng ngu si, thì vì caûnh tuyeät vôøi cuûa coõi trôøi laïi khoâng taïo ñieàu aùc, huoáng laø vì caûnh cuûa nhaân gian vaø caûnh cuûa ueá aùc, maø noåi leân ñaáu tranh taïo ra nhöõng nghieäp aùc, vì vaäy maø löu chuyeån nhaän laáy khoå ñau voâ cuøng taän hay sao? Laïi nöõa, bôûi vì sô löôïc neâu roõ veà cöûa ngoõ vaø taàng baät cuûa phieàn naõo, cho neân noùi caên baát thieän coù coù ba loaïi, nghóa laø caùc phieàn naõo do ba phaåm thaâu nhieáp-phaåm tham-phaåm saân-phaåm si laø ba phaåm. Nhö trong kinh noùi : "Ñöùc Phaät baûo vôùi Phaïm Chí: Neáu caùc höõu tình ñeå cho taâm nhieãm hai möôi moát loaïi phieàn naõo, thì tuy töï mình chaáp laø coù phaùp thanh tònh chaân thaät, ñaït ñöôïc thanh tònh cöùu caùnh, maø rôi vaøo neõo aùc nhaän laáy thaân thaáp heøn". Ñaïi ñöùc Phaùp cöùu töø trong kinh aáy, thaâu laáy caùc phieàn naõo ñeàu ñöa ra vaøo ba phaåm, nghóa laø tham-saân-si coù ba phaåm sai bieät, maø noùi neân thì noùi ñeán taát caû caùc phaåm aáy. Nhö noùi veà phaåm tham-phaåm saân-phaåm khoâng aân oaùn, phaåm vöøa yù, phaåm khoâng vöøa yù, phaåm khoâng phaûi laø hai loaïi, neân bieát cuõng nhö theá. Laïi nöõa, do ba caên baát thieän khôûi leân möôøi nghieäp aùc rôi vaøo möôøi choã aùc, cho neân chæ noùi ñeán caên baát thieän. Theá naøo laø ba caên baát thieän, khôûi leân möôøi nghieäp ñaïo aùc? Nhö trong kinh noùi: "Saùt sinh coù ba loaïi, ñoù laø tham-saân-si sinh khôûi, cho ñeán taø kieán neân bieát cuõng nhö vaäy". Luaän thi thieát cuõng noùi : "Ba caên baát thieän laø goác cuûa nhaân sinh tröôûng möôøi nghieäp ñaïo aùc". Theá naøo laø do möôøi nghieäp ñaïo aùc rôi vaøo möôøi choã aùc? Nhö trongkinh noùi: Nghieäp ñaïo saùt sinh, neáu thoùi quen, neáu laøm

theo, neáu ñaõ laøm nhieàu, thì coù naêng löïc laøm cho chuùng sinh phaûi rôi vaøo choán ñòa nguïc, baøng sinh, ngaï quyõ noùi roäng ra cho ñeán taø kieán cuõng nhö vaäy". Luaän thi thieát cuõng noùi: "nghieäp ñaïo saùt sinh, neáu thoùi quen, neáu ñaõ laøm nhieàu, thì phaåm cao nhaát seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc voâ giaùn, tieáp ñeán keùm hôn thì ñoïa vaøo ñòa nguïc Ñaïi Haøo khieáu, tieáp ñeán keùm hôn thì ñoïa vaøo ñòa nguïc Haøo khieáu, tieáp ñeán keùm hôn thì ñoïa vaøo ñòa nguïc Chuùng Hôïp, tieáp ñeán keùm hôn thì ñoïa vaøo ñòa nguïc Haéc Thaèng, tieáp ñeán keùm hôn thì ñoïa vaøo ñòa nguïc Ñaúng Hoaït, tieáp ñeán keùm hôn thì ñoïa vaøo ñòa nguïc Baøng sinh, thaáp keùm nhaát thì ñoïa vaøo coõi Ngaï Quyû, noùi roäng ra cho ñeán taø kieán cuõng nhö vaäy". Laïi nöõa, nhö Ñöùc Theá Toân noùi vì caáu ueá beân trong laø laäp laøm caên baát thieän nhöng phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nhö trong kinh noùi : Caáu ueá beân trong coù ba, ñoù laø tham-saân-si" nhö noùi veà caáu ueá beân trong; oaùn thuø beân trong, hieàm khích beân trong, giaëc cöôùp beân trong cuõng vaäy. Laïi nöõa, nhö Ñöùc Theá Toân noùi coù taêng-giaûm thì laäp laøm caên baát thieän, nhöõng phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nhö trong kinh noùi: "Theá naøo laø tham taêng, saân taêng, si taêng ? Theá naøo laø tham giaûm, saân giaûm, si giaûm? "Ñoái

vôùi nhöõng phieàn naõo khaùc khoâng noùi ñeán taêng-giaûm, cho neân khoâng laäp laøm caên baát thieän. Laïi nöõa, nhö noùi taêng thöôïng laø nhaân duyeân lui suït thì laäp laøm caên baát thieän, nhöõng phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nhö noùi: “Caùc tyø kheo -Tyø kheo ni, neáu töï mình quan saùt thaáy tham-saân-si taêng leân, thì phaûi töï mình bieát roõ raøng caùc phaùp thieän ñang lui suït”. Laïi nöõa, nhö Ñöùc Phaät noùi vì phieàn naõo laøm chöôùng ngaïi thì laäp laøm caên baát thieän, nhöõng phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nhö noùi: “Theá naøo goïi laø phieàn naõo chöôùng? Nghóa laø coù neân loaïi ngöôøi caû ba thöù tham -saân-si, thöôøng xuyeân hieän haønh, taêng thöôïng maïnh meõ heát söùc”. Laïi nöõa, nhö Ñöùc Theá Toân noùi chuùng laø traàn thì laäp laøm caên baát thieän, nhöõng phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nhö trong kinh noùi: “Traàn coù ba loaïi, ñoù laø tham-saân-si”. Nhö noùi laø traàn, caên tröôït ngaõ-caáu ueá- nhieät naõo-ñôn ñoäc-löûa chaùy-dao ñaâm-nhoït ñoäc-beänh taät cuõng nhö vaäy. Vì vaäy, laäp laø ba caên baát thieän. Hoûi: Ba caên baát thieän hieän khôûi nhö theá naøo ? Ñaùp: Neáu taâm khôûi tham thì saân khoâng khôûi, neáu taâm khôûi saân thì tham khoâng khôûi, hai taâm naøy khôûi thì quyeát ñònh coù si . Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì haønh töôùng cuûa tham-saân-si laïi traùi ngöôïc laãn nhau, si thì khoâng sôï nhö vaäy. Haønh töôùng cuûa tham laø vui möøng, haønh töôùng cuûa saân laø lo buoàn, haønh töôùng cuûa voâ minh ñeàu khoâng traùi ngöôïc nhau.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 47 852

Laïi nöõa, luùc tham hieän khôûi laøm cho thaân taêng theâm bôûi vì thaâu nhieáp duy trì cho thaân, luùc saân hieän khôûi laøm cho thaân giaûm bôùt bôûi vì huûy haïi laøm hoûng ñeán thaân, si ñoái vôùi hai loaïi naøy ñeàu khoâng traùi ngöôïc nhau. Laïi nöõa, tham hieän khôûi laøm cho thaân meàm maïi vöøa yù, vui söôùng vôùi sôû duyeân, neáu yeâu thích caûnh tröôùc maét thì ngaøy ñeâm nhìn ngaém khoâng bieát chaùn ñuû, saân hieän khôûi laøm cho thaân thoâ nhaùm cöùng coûi, gheùt boû ñoái vôùi sôû duyeân, neáu chaùn gheùt caûnh tröôùc maét thì thaäm chí khoâng muoán ñöa maét nhìn ñeán, si ñoái vôùi hai söï vieäc naøy ñeàu khoâng traùi ngöôïc nhau. Ba caên baát thieän ñeàu goàm chung caên boä cuõng coù khaép saùu thöùc. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu caên baát thieän chæ do kieán maø ñoaïn, thì phaùp baát thieän do tu maø ñoaïn seõ khoâng coù caên maø sinh ra. Neáu caên baát thieän chæ do tu maø ñoaïn, thì phaùp baát thieän do kieán maø ñoaïn seõ khoâng coù caên maø sinh ra. Vì vaäy, caên baát thieän chaéc chaén goàm chung naêm boä. Neáu caên baát thieän chæ thuoäc veà yù ñòa, thì phaùp baát thieän trong naêm thöùc seõ khoâng coù caên maø sinh ra. Neáu caên baát thieän chæ thuoäc veà naêm thöùc thì phaùp baát thieän trong yù ñòa seõ khoâng coù caên maø sinh ra. Vì vaäy, caên baát thieän chaéc chaén coù khaép saùu thöùc. Neáu tham cuøng hieän khôûi thì caùc taâm baát thieän do hai caên cho neân noùi laø coù caên, ñoù laø tham vaø voâ minh töông öng vôùi noù. Neáu saân cuøng hieän khôûi thì caùc taâm baát thieän do hai caên cho neân noùi laø coù caên, ñoù laø saân vaø voâ minh töông öng vôùi noù. Nhöõng hoaëc khaùc cuøng hieän khôûi thì caùc taâm baát thieän do neân caên cho neân noùi laø coù caên, ñoù laø chæ coù voâ minh. Hoûi: Nhieàu nôi noùi veà caên, ñoù laø coù nôi

noùi höõu thaân kieán laø caên, hoaëc coù nôi noùi Ñöùc Theá Toân laø caên, hoaëc coù nôi noùi duïc laø caên, hoaëc coù nôi noùi baát phoùng daät laø caên, hoaëc coù nôi noùi töï taùnh laø caên. Danh nghóa cuûa caùc caên naøy sai bieát theá naøo? Ñaùp: Noùi höõu thaân kieán laø caên, laø döïa vaøo nhöõng kieán chaáp, nghóa laø chaáp ngaõ-ngaõ sôû cho neân sinh tröôûng saùu möôi hai kieán chaáp. Noùi Ñöùc Theá Toân laø caên, laø döïa vaøo phaùp maø Ñöùc Phaät ñaõ thuyeát ra, nghóa laø chæ rieâng Ñöùc Phaät coù naêng löïc thuyeát ra caùc phaùp moân vi dieäu nhö taïp nhieãm-thanh tònh-raøng buoäc-giaûi thoaùt-löu chuyeån-hoaøn dieät... Noùi duïc laø caên, laø döïa vaøo söï tích taäp phaùp thieän, nghóa laø caàn phaûi coù mong muoán thì môùi coù theå tích taäp nhöõng ñieàu thieän. Noùi baát phoùng daät laø caên, laø döïa vaøo söï giöõ gìn phaùp thieän, nghóa laø khoâng buoâng thaû cho neân coù naêng löïc giöõ gìn nhöõng ñieàu thieän, nhöõng ngöôøi buoâng thaû tuy coù phaùp thieän maø vaãn lui suït huûy hoaïi. Noùi söï taùnh laø caên, laø döïa vaøo töï theå khoâng rôøi boû, nghóa laø taát caû caù phaùp laáy söï taùnh laøm

caên, khoâng maát ñi töï theå. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì phaùp voâ vi cuõng phaûi noùi laø coù caên? Ñaùp: Neáu döïa vaøo nghóa naøy maø noùi caùc phaùp voâ vi goïi laø coù caên, thì cuõng khoâng coù sai laàm gì. Coù ngöôøi noùi, coù nôi noùi töï taùnh laø caên laø döïa vaøo nhaân ñoàng loaïi, laøm nhaân ñoàng loaïi cho phaùp töông töï vôùi töï taùnh chöa sinh cuûa ñôøi sau. Hoûi: Khoå phaùp trí nhaãn vaø phaùp cuøng daáy khôûi neân goïi laø khoâng coù caên? Ñaùp: Trí naøy tuy khoâng coù nhaân ñoàng loaïi maø laøm nhaân ñoàng loaïi cho phaùp khaùc, caùc phaùp voâ vi thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi ñöa ra caùc noùi naøy: khoå phaùp trí nhaãn vaø phaùp cuøng daáy khôûi tuy khoâng coù nhaân ñoàng loaïi, maø coù nhaân töông öùng-caâu höõu, cho neân khoâng goïi laø phaùp khoâng coù caên. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Trong naøy töï theå noùi laø töï taùnh, bôûi vì khoâng coù nôi naøo noùi ñeán nhaân laø töï taùnh caû. Coù ba laäu, ñoù laø duïc laäu, höõu laäu vaø voâ minh laäu. Hoûi: Ba laäu naøy laáy gì laøm töï taùnh? Ñaùp: Laáy neân traêm leû taùm söï laøm töï taùnh, nghóa laø duïc laäu laáy boán möôi söï cuûa coõi duïc laøm töï taùnh, laø tham coù naêm saân coù naêm maïn coù naêm kieán coù möôøi hai, nghi coù boán, trieàn coù möôøi, höõu laäu laáy naêm möôi hai söï cuûa coõi saéc, voâ saéc laøm töï taùnh, töùc laø tham coù möôøi, maïn coù möôøi, kieán coù hai möôi boán, nghi coù taùm, voâ minh laäu laáy möôøi laêm söï cuûa ba coõi laøm töï taùnh, töùc laø coõi duïc, saéc vaø voâ saéc ñeàu coù naêm boä voâ minh. Bôûi vì ba laäu naøy laáy neân traêm leû taùm söï laøm töï taùnh, trong luaän phaåm loaïi tuùc noùi: “Theá naøo laø duïc laäu? Nghóa laø ôû coõi duïc tröø ra voâ minh, coøn laïi caùc kieát raøng buoäc, tuøy mieân, tuøy phieàn naõo, trieàn, ñoù goïi laø duïc laäu. Theá naøo laø höõu laäu? Nghóa laø ôû coõi saéc, voâ saéc tröø ra voâ minh, coøn laïi caùc kieát raøng buoäc, tuøy mieân, tuøy phieàn aõo, trieàn, ñoù goïi laø höõu laäu. Theá naøo laø voâ minh laäu? Nghóa laø khoâng bieát gì veà ba coõi, ñoù goïi laø voâ minh laäu”. Luaän aáy noùi hôïp lyù, neáu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Duyeân vôùi khoâng bieát gì veà ba coõi, ñoù goïi laø voâ minh laäu”, thì ñuùng ra khoâng thaâu nhieáp voâ laäu

duyeân vôùi voâ minh. Hoûi: AÙc haønh cuûa thaân-ngöõ laø tuøy phieàn naõo, hay khoâng phaûi laø tuøy phieàn naõo? Giaû söû nhö vaäy thæ coù gì sai? Neáu laø tuøy phieàn naõo taïi sao trong naøy khoâng noùi? Neáu khoâng phaûi laø tuøy phieàn naõo thì luaän thöùc thaân chöù khoâng phaûi laø kieát, khoâng phaûi laø phöôïc, khoâng phaûi laø tuøy mieân, maø laø tuøy phieàn naõo chöù khoâng phaûi laø trieàn, phaûi loaïi tröø, phaûi xa boû, phaûi ñoaïn döùt, phaûi bieát taát caû, luoân luoân sinh ra dò thuïc khoå ñau

cuûa ñôøi sau. Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy, aùc haønh cuûa thaân, ngöõ laø tuøy phieàn naõo. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao trong naøy khoâng noùi? Ñaùp: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán thì neân bieát laø nghóa naøy coù khaùc. Laïi nöõa, neáu phaùp laø tuøy phieàn naõo maø cuõng laø trieàn, thì trong naøy noùi ñeán noù, aùc haønh cuûa thaân, ngöõ tuy laø tuøy phieàn naõo maø khoâng phaûi laø trieàn, cho neân trong naøy khoâng noùi. Laïi coù ngöôøi noùi: AÙc haønh cuûa thaân, ngöõ khoâng phaûi laø tuøy phieàn naõo. Hoûi: Luaän thöùc thaân tuùc noùi phaûi thoâng hieåu theá naøo? Ñaùp: Luaän thöùc thaân tuùc neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: AÙc haønh cuûa thaân-ngöõ laø baát thieän chöù khoâng phaûi laø kieát, khoâng phaûi laø phöôïc, khoâng phaûi laø tuøy mieân, khoâng phaûi laø tuøy phieàn naõo, khoâng phaûi laø trieàn, cho ñeán noùi roäng ra. Nhöng maø luaän aáy noùi laø tuøy mieân, phieàn naõo, bôûi vì caùc haønh cuûa thaân, ngöõ bò tuøy phieàn naõo laøm cho roái loaïn, cho neân cuõng goïi laø tuøy phieàn naõo. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì aùc haønh cuûa thaân, ngöõ cuõng bò kieát laøm cho raøng buoäc, cho ñeán bò trieàn laøm cho vöôùng maéc, cuõng phaûi goïi laø kieát cho ñeán goïi laø trieàn chöù? Ñaùp: Theo lyù thì cuõng phaûi nhö vaäy, maø khoâng noùi thì neân bieát vaán ñeà aáy coù caùch noùi khaùc. Laïi nöõa, luaän aáy laøm roõ veà caùch nghe khaùc nhau, caùch noùi khaùc nhau, bôûi vì caùch noùi khaùc nhau cho neân nghóa seõ deã daøng hieåu ñöôïc. Laïi nöõa, luaän aáy laøm roõ veà hai moân, hai phöông caùch, hai baäc theàm, hai naác thang, hai ngoïn ñuoác, hai aùnh saùng, hai neùt veõ, hai hình aûnh, nhôø vaøo nhöõng moân... naøy maø hai nghóa ñeàu thoâng suoát. Nhö döï taùnh aáy khoâng phaûi laø kieát... cuõng khoâng phaûi laø töï taùnh cuûa tuøy phieàn naõo, cho neân thuaän theo goïi laø khoâng phaûi tuøy phieàn naõo. Nhö aùc haønh cuûa thaân ngöõ bò tuøy phieàn naõo laøm cho roái loaïn cho neân goïi laø tuøy phieàn naõo, cuõng bò kieát laøm cho raøng buoäc, cho ñeán bò trieàn laøm cho vöôùng maéc, cho neân thuaän theo goïi laø kieát cho ñeán goïi laø trieàn, luaän aáy chæ laøm roõ veà hai moân... taát caû laøm saùng toû veà neân caùch noùi coù hai nghóa cuøng thoâng suoát. Vì vaäy, ba laäu laáy neân traêm leû taùm söï laøm töï taùnh cuûa noù. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nguyeân côù nay seõ noùi ñeán. Hoûi: Vì sao goïi laø laäu, laäu coù nghóa laø gì? Ñaùp: Nghóa giöõ laïi, nghóa döøng laâu, nghóa doøng chaûy, nghóa giöõ chaët, nghóa meâ hoaëc, nghóa say söa, ñeàu laø nghóa cuûa laäu. Nghóa giöõ laïi laø nghóa cuûa laäu, laø chæ laøm cho höõu tình ôû laïi maõi trong coõi duïc-saéc vaø voâ saéc, ñoù laø caùc laäu. Nghóa döøng laâu laø nghóa cuûa laäu, nhö haït gioáng

ngaâm laâu trong chaäu aåm öôùt thì coù theå naûy maàm, nhö vaäy höõu tình döøng laâu trong chaäu phieàn naõo thì chung töû cuûa nghieäp coù theå sinh ra quaû baùo cuûa ñôøi sau. Nghóa doøng chaûy laø nghóa cuûa laäu, nhö suoái chaûy ra nöôùc, baàu vuù chaûy ra söõa, nhö vaäy doøng chaûy caùc laäu tuoân ra töø cöûa ngoõ saùu xöù cuûa höõu tình. Nghóa giöõ chaët laø nghóa cuûa laäu, nhö ngöôøi bò ngöôøi khaùc giöõ chaët cho neân khoâng theå naøo tuøy yù daïo chôi khaép nôi. Nhö vaäy höõu tình bò caùc phieàn naõo giöõ chaët cho neân voøng ñi voøng laïi trong caùc coõi caùc neûo, caùc ñôøi, khoâng ñöôïc töï do höôùng veà caûnh giôùi Nieát-baøn. Nghóa meâ hoaëc laø nghóa cuûa laäu, nhö ngöôøi bò quyû laøm cho meâ hoaëc, ñieàu khoâng neân noùi maø laïi noùi, vieäc khoâng neân laøm maø cöù laøm, ñeàu khoâng neân suy nghó maø cöù suy nghó, nhö vaäy höõu tình bò caùc phieàn naõo laøm cho meâ hoaëc maø khôûi leân ba loaïi aùc haønh cuûa thaân, ngöõ vaø yù. Nghóa say xöa meâ loaïn, khoâng bieát roõ vieäc neân laøm, khoâng neân laøm, khoâng coù gì hoå theïn maø buoâng thaû ñieân ñaûo, nhö vaäy höõu tình uoáng röôïu phieàn naõo, khoâng bieát roõ vieäc neân laøm, khoâng neân laøm, khoâng coù gì hoå theïn maø buoâng thaû ñieân ñaûo. Phaùi Thanh Luaän noùi: A-taùt-laïp-phöôïc thì Taùt-laïp-phöôïc laø nghóa cuûa doøng chaûy, A laø nghóa cuûa phaïm vi giôùi haïn. Nhö noùi Trôøi tuoân möa A-ba-tra-leâ, hoaëc boá thí tieàn baïc löông thöïc cho A-chieân-traø-la, chöõ A bieåu hieän veà nghóa töø nôi naøy ñeán nôi kia. Nhö vaäy phieàn naõo cuoán troâi ñöa ñaåy höõu tình cho ñeán Höõu Ñaûnh, cho neân goïi laø laäu. Hoûi: Neáu nghóa giöõ laïi laø nghóa cuûa laäu, thì caùc nghieäp cuõng coù coâng naêng giöõ laïi, trong kinh noùi: “Hai nhaân, hai duyeân giöõ caùc höõu tình ôû maõi trong sinh töû, ñoù laø phieàn naõo vaø nghieäp. Bôûi vì phieàn naõo vaø nghieäp laøm chuûng töû, cho neân sinh töû khoù ñoaïn, khoù phaù, khoù dieät”. Coù ngöôøi luùc taùm tuoåi hoaëc laø luùc möôøi tuoåi, ñoaïn tröø heát phieàn naõo, chöùng ñöôïc A-la-haùn, chæ bôûi vì nghieäp löïc maø vaãn ôû trong sinh töû, hoaëc chín möôi tuoåi, coù ngöôøi ñeán traêm tuoåi, taïi sao chæ noùi phieàn naõo laø laäu chöù khoâng noùi ñeán nghieäp? Ñaùp: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán thì neân bieát nghóa naøy coù khaùc. Laïi nöõa, bôûi vì nghieäp khoâng nhaát ñònh, nghóa laø hoaëc coù nghieäp giöõ caùc höõu tình ôû maõi trong sinh töû, hoaëc laïi coù nghieäp laøm cho caùc höõu tình ñoái trò vôùi sinh töû; phieàn naõo thì khoâng nhö vaäy, cho neân chæ rieâng noù goïi laø laäu. Laïi nöõa, nghieäp do theá löïc cuûa phieàn naõo daãn daét, cho neân chæ noùi phieàn naõo laø laäu chöù khoâng phaûi laø nghieäp. Coù ngöôøi heát phieàn naõo maø coøn soáng laâu, thì cuõng laø do theá löïc coøn laïi cuûa phieàn naõo; nhö laáy naém buøn neùm vaøo töôøng, tuy buøn khoâ maø khoâng rôi xuoáng, neân bieát ñaây laø löïc coøn laïi cuûa luùc coøn öôùt. Laïi nöõa, bôûi vì heát phieàn naõo maø nhaäp

Nieát-baøn, chöù khoâng phaûi laø do heát nghieäp, cho neân nghieäp khoâng phaûi laø laäu; nghieäp cuûa caùc A-la-haùn tích tuï nhö nuùi, bôûi vì uaån sau khoâng noái

tieáp, cho neân nhaäp Nieát-baøn. Hoûi: Vì sao caùc phieàn naõo cuûa coõi duïc ñeàu tröø ra voâ minh maø laäp thaønh duïc laäu, caùc phieàn naõo cuûa coõi saéc-voâ saéc tröø ra voâ minh maø laäp thaønh höõu laäu, voâ minh cuûa ba coõi laïi laäp thaønh voâ minh laäu? Ñaùp: Tröôùc ñaây ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Nghóa giöõ laïi laø nghóa cuûa laäu. Höõu tình coõi duïc sôû dó trong coõi duïc laø bôûi vì taâm cuûa hoï mong moûi ñoái vôùi duïc, ñau buoàn, vui thuù ñoái vôùi duïc, khaâm phuïc ao öôùc ñoái vôùi duïc, hy voïng ñoái vôùi duïc, suy nghó theo ñuoåi ñoái vôùi duïc, tìm kieám hoûi han ñoái vôùi duïc, say meâ tham ñaém ñoái vôùi duïc, cho neân caùc phieàn naõo cuûa coõi duïc ñeàu tröø ra voâ minh vaø laäp thaønh duïc laäu. Höõu tình coõi saéc, voâ saéc sôû dó ôû trong coõi saéc, voâ saéc laø bôûi vì taâm cuûa hoï mong moûi ñoái vôùi höõu, ñau buoàn, vui thuù ñoái vôùi höõu, ao öôùc kính troïng ñoái vôùi höõu, hy voïng ñoái vôùi höõu, suy nghó theo ñuoåi ñoái vôùi höõu, tìm kieám hoûi han ñoái vôùi höõu, say meâ tham ñaém ñoái vôùi höõu, cho neân caùc phieàn naõo cuûa coõi saéc, voâ saéc tröø ra voâ minh maø thaønh laäp höõu laäu. Höõu tình ba coõi sôõ dó taâm mong moûi duïc - höõu, cho ñeán say meâ tham ñaém duïc - höõu maø ôû trong ba coõi, ñeàu laø do söùc maïnh cuûa khoâng hieåu bieát, cho neân voâ minh cuûa coõi laäp thaønh voâ minh laäu. Laïi nöõa, höõu tình ôû coõi duïc tuy cuõng mong caàu veà höõu, maø phaàn nhieàu laø mong caàu veà duïc, cho neân caùc phieàn naõo cuûa coõi duïc ñeàu loaïi tröø voâ minh maø laäp thaønh duïc laäu, höõu tình coõi saéc, voâ saéc hoaøn toaøn khoâng mong caàu veà duïc maø chæ mong caàu ñoái vôùi höõu. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Tuy cuõng mong caàu veà duïc maø phaàn nhieàu laø mong caàu veà höõu, cho neân caùc phieàn naõo cuûa coõi saéc - voâ saéc loaïi tröø voâ minh maø laäp thaønh höõu laäu. Höõu tình ba coõi sôû dó phaàn nhieàu mong caàu veà duïc vaø höõu laø do söùc maïnh laø do cuûa khoâng hieåu bieát, cho neân voâ minh cuûa ba coõi laäp thaønh voâ minh laäu. Laïi nöõa, neáu coõi coù thaønh-coù hoaïi thì do coõi maø sinh ra phieàn naõo ñeàu loaïi tröø voâ minh laäp thaønh duïc laäu, neáu coõi coù thaønh, khoâng coù hoaïi thì do coõi maø sinh ra phieàn naõo, loaïi tröø voâ minh laäp thaønh höõu laäu. Ñòa cuûa tónh löï tuy cuõng coù thaønh, coù hoaïi maø tónh löï thöù tö vaø coõi voâ saéc coù thaønh, khoâng coù hoaïi, cho neân thuaän theo soá nhieàu maø noùi. Neáu coõi coù thaønh, coù hoaïi vaø coõi coù thaønh, khoâng coù hoaïi thì höõu tình ôû ñoù laø do söùc maïnh cuûa khoâng hieåu bieát, cho neân voâ minh cuûa ba coõi laäp thaønh voâ minh laäu. Coù nôi khaùc chæ giaûi thích veà nguyeân nhaân laäp thaønh höõu laäu nghóa

laø truù vaøo höõu nôi naøy mong caàu veà höõu nôi kia hoaëc truù vaøo nôi kia maø khoâng mong caàu veà höõu nôi naøy, cho neân phieàn naõo ôû ñoù loaïi tröø voâ minh laäp thaønh höõu laäu. Luaän sö phaùi Thí duï chæ laäp ra hai laäu, ñoù laø voâ minh laäu vaø höõu aùi laäu, bôûi vì caên baûn cuûa hai phaïm vi duyeân khôûi, nghóa laø voâ minh laø caên baûn duyeân khôûi cuûa phaïm vi tröôùc, höõu aùi laø caên baûn duyeân khôûi cuûa phaïm vi sau. Hoûi: Phaùi aáy giaûi thích ba laäu trong kinh theá naøo? Ñaùp: Phaùi aáy noùi höõu aùi coù hai loaïi, ñoù laø coù loaïi baát thieän, coù loaïi voâ lyù, coù loaïi coù dò thuïc, coù loaïi khoâng coù dò thuïc, coù loaïi

caûm hai quaû, coù loaïi caûm neân quaû, coù loaïi töông öùng vôùi voâ taøm voâ quyù, coù loaïi khoâng töông öùng vôùi voâ taøm voâ quyù. Caùc phaùp baát thieän coù dò thuïc, caûm hai quaû töông öùng vôùi voâ taøm voâ quyù, thì laäp thaønh duïc laäu. Bôûi vì aùi naøy cho neân nhöõng phieàn naõo khaùc cuûa coõi duïc ñeàu loaïi tröø voâ minh cuõng goïi laø duïc laäu. Caùc phaùp voâ kyù khoâng coù dò thuïc, caûm neân quaû khoâng töông öùng vôùi voâ taøm voâ quyù, thì laäp thaønh höõu laäu. Bôûi vì aùi naøy cho neân nhöõng phieàn naõo khaùc cuûa coõi saéc-voâ saéc loaïi tröø voâ minh cuõng goïi laø höõu laäu. Hoûi: Vì sao do aùi maø nhöõng phieàn naõo khaùc ñeàu loaïi tröø voâ minh, goïi laø duïc laäu vaø höõu laäu? Ñaùp: Bôûi vì aùi naøy khoù ñoaïn-khoù phaù-khoù vöôït qua vaø quaù naëng, quaù nhieàu, quaù maïnh, coù theå laøm cho giôùi sai khaùc-ñòa sai khaùc-boä sai khaùc; bôûi vì theá löïc cuûa aùi sinh ra caùc phieàn naõo, cho ñeán noùi roäng veà tai hoïa cuûa aùi, cho neân do aùi maø nhöõng phieàn naõo khaùc ñeàu coù ñöôïc teân goïi cuûa hai laäu. Hoûi :Vì sao voâ minh cuûa ba coõi taùch bieät ñeå laäp thaønh voâ minh laäu? Ñaùp: Hieáp Toân Giaû noùi: “Ñöùc Phaät bieát roõ veà theá duïng, taùch höôùng cuûa caùc phaùp khoâng coù gì sai laàm, neáu phaùp coù theå tuøy yù neân mình laäp thaønh laäu thì cöù neân mình laäp thaønh laät, neáu khoâng coù theå tuøy yù neân mình laäp thaønh laäu thì phaûi cuøng nhau laäp thaønh laäu, cho neân khoâng caàn phaûi vaën hoûi.” Laïi nöõa, tröôùc ñaõ noùi laäu laø nghóa giöõ laïi, khoâng coù phieàn naõo naøo khaùc giöõ caùc höõu tình ôû maõi trong sinh töû nhö voâ minh, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu. Toân giaû Dieäu Aâm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Ñöùc Phaät bieát roõ voâ minh giöõa caùc höõu tình ôû maõi trong sinh töû, theá löïc nhanh choùng vaø raát saâu naëng, thaân caän vöôït quaù nhöõng phieàn naõo khaùc, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu.” Laïi nöõa, bôûi vì voâ minh maø ñoái vôùi caûnh ñaõ bieát naûy sinh yeâu thích

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 47 858

-giaän döõ vaø ngu si, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu. Laïi nöõa, bôûi vì voâ minh maø laøm cho caùc höõu tình khoâng bieát thôøi gian tröôùc -khoâng bieát thôøi gian sau-khoâng bieát thôøi gian tröôùc sau, khoâng bieát trong- khoâng bieát ngoaøi-khoâng bieát trong ngoaøi, khoâng bieát nghieäp-khoâng bieát nghieäp quaû, khoâng bieát thieän haïnh, khoâng bieát aùc haïnh, khoâng bieát nhaân, khoâng bieát töø nhaân sinh ra phaùp, khoâng bieát coù toäi, khoâng coù toäi, khoâng bieát neân tu, khoâng neân ty, khoâng bieát hôn keùm, khoâng bieát traéng, ñen. Ñoái vôùi caùc phaùp duyeân sinh coù duyeân khôûi chung, rieâng vaø saùu xuùc xöù, khoâng coù trí kieán chaân thaät maø coù ngu si haéc aùm, cho neân neân mình noù laäp voâ minh laøm laäu. Laïi nöõa, voâ minh khoù rôøi xa maø coù nhieàu tai hoïa, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu, tham tuy khoù rôøi ra maø coù nhieàu tai hoïa, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäp, tham tuy khoù rôøi xa maø khoâng coù tai hoïa to lôùn, saân tuy coù tai hoïa to lôùn maø khoâng phaûi laø khoù rôøi xa, maïn… khoâng coù caû hai loaïi cho neân cuøng nhau laäp thaønh laäu. Laïi nöõa, trong kinh noùi: “Voâ minh laø ñöùng ñaàu caùc phaùp aùc, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu” Nhö noùi: “Voâ minh laø ñöùng ñaàu, laø töôùng tröôùc heát, sinh ra voâ löôïng

chuûng loaïi phaùp aùc baát thieän, laïi ôû trong ñoù khoâng heà coù taøm quyù". Laïi nöõa, töï theå cuûa voâ minh raát naëng, gaây ra nghieäp raát naëng, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu. Töï theå raát naëng, nghóa laø töông öùng vôùi taát caû phieàn naõo, cuõng coù baát coïng, gaây ra nghieäp raát naëng, nghóa laø cuøng vôùi taát caû phieàn naõo gaây ra nghieäp, cuõng neân mình gaây ra nghieäp, nhöõng phieàn naõo khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, trong kinh noùi: "Voâ minh laø nguoàn goác cuûa neûo aùc, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu) nhö noùi: "Nhöõng ngöôøi ôû ñôøi naøy, ñôøi khaùc, ñieân ñaûo rôi vaøo trong neûo aùc, ñeàu do voâ minh laøm nguoàn goác cuõng do tham duïc laøm nhaân toá". Laïi nöõa, trong kinh noùi "voâ minh goïi laø laøn soùng lôùn cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu). Nhö trong kinh noùi: "Tyø kheo neân bieát chaân thaät, laøn soùng lôùn chính laø voâ minh. Nghóa laø coù con saâu ñoäc, teân goïi laø laõng rì (laøn soùng lôùn), töï thaân noù ñaõ muø, sinh con ra cuõng muø, neáu noù caén ngöôøi khaùc thì cuõng laøm cho ngöôøi khaùc muø theo, voâ minh cuõng nhö vaäy, töï mình ñaõ muø loøa taêm toái laïi laøm cho phaùp töông öng cuõng trôû thaønh muø loøa toái taêm, neáu khôûi leân ôû trong söï töông tuïc cuûa höõu tình thì cuõng laøm cho muø loøa toái taêm,". Laïi nöõa, voâ minh ôû ba coõi duyeân vôùi neân coõi sinh ra, ngu si, nghóa laø boán uaån cuûa coõi voâ saéc, ôû chính ñòa duyeân, vôùi neân ñòa sinh ra ngu si, nghóa laø boán uaån cuûa phi töôûng, phi phi töôûng xöù, coù chín phaåm duyeân vôùi neân phaåm sinh ra ngu si, nghóa laøm boán uaån thuoäc phaåm haï haï cuûa phi töôûng phi phi töôûng xöù, cho neân neân mình noù

laäp thaønh laäu. Hoûi: Tuøy mieân bieán haønh cuûa coõi khaùc, ñòa khaùc coøn laïi, phaûi nhö voâ minh, ñeàu neân mình laäp thaønh laäu chaêng? Ñaùp: Voâ minh vaãn cöù nhieàu, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu, nghóa laø coù chín loaïi voâ minh bieán haønh duyeân vôùi ñòa khaùc, coõi khaùc, töùc laø töông öùng vôùi baûy loaïi taø kieán vaø hai phaùp baát coïng, taø kieán - kieán thuû - nghi chæ coù hai, giôùi caám thuû chæ coù neân, cho neân khoâng caàn phaûi chaát vaán. Laïi nöõa, voâ minh laø ñöùng ñaàu caùc phieàn naõo, noù hieän haønh khaép taát caû moïi nôi, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu. Ñöùng ñaàu, nghóa laø vì voâ minh che phuû cho neân khoâng vui thích, khoâng chaáp nhaän maø hoân meâ khoâng hieåu bieát ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, nhö ngöôøi ñoùi buïng tröôùc ñoù gaëp ñöôïc thöùc aên sô saøi ñaõ aên no roài, veà sau tuy coù ñöôïc caùc loaïi thöùc aên ngon laønh maø khoâng muoán aên nöõa. Nhö vaäy, trong taâm höõu tình töø laâu ñaõ tích chöùa thöùc aên sô saøi cuûa voâ minh, veà sau tuy gaëp ñöôïc thöùc aên ngon laønh cuûa boán ñeá maø khoâng muoán aên nöõa. Bôûi vì khoâng thích cho neân lieàn sinh ra phaân vaân, cho raèng ñaây laø khoå hay laø chaúng phaûi khoå, cho ñeán ñaây ñaïo hay laø chaúng phaûi ñaïo? Nhö vaäy, voâ minh daãn daét sinh ra phaân vaân. Taát caû phaân vaân coù theå daãn ñeán quyeát ñònh, neáu gaëp ñöôïc chaùnh thuyeát thì coù theå quyeát ñònh ñuùng ñaén, seõ bieát coù khoå cho ñeán coù ñaïo; neáu gaëp phaûi taø thuyeát thì maéc phaûi quyeát ñònh sai laïc, lieàn cho raèng khoâng coù khoå cho ñeán khoâng coù ñaïo. Nhö vaäy, phaân vaân daãn daét sinh ra taø kieán.

Luùc aáy daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Neáu khoâng coù boán ñeá thì quyeát ñònh laø coù Ngaõ vaø coù ngaû söû. Nhö vaäy, taø kieán daãn daét sinh ra thaân kieán. Laïi daáy leân yù nieäm nhö vaäy: ngaõ vaø ngaõ sôû naøy laø ñoaïn hay laø thöôøng? Neáu thaáy caùc chaáp bieán hoaïi khoâng noái tieáp thì cho raèng laø ñoaïn, töùc laø ñoaïn kieán. Nhö vaäy, thaân kieán daãn daét sinh ra bieân kieán. Luùc aáy ñoái vôùi ba kieán thuaän theo chaáp laáy neân loaïi cho raèng coù theå ñaït ñöôïc thanh tònh, giaûi thoaùt vaø xuaát ly, töùc laø giôùi caám thuû. Nhö vaäy, bieân kieán daãn daét sinh ra giôùi caám thuû. Laïi daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Ba kieán nhö vaäy ñaõ ñaït ñöôïc thanh tònh, giaûi thoaùt vaø xuaát ly thì trôû thaønh toát ñeïp nhaát. Töùc laø kieán thuû, nhö vaäy giôùi caám thuû daãn daét sinh ra Kieán thuû. Luùc aáy yeâu quyù caùi thaáy cuûa mình, gheùt boû caùi thaáy cuûa ngöôøi khaùc, ñoái vôùi caùi taâm yù cuûa mình vaø ngöôøi coù söï so saùnh maø khôûi maïn. Nhö vaäy, voâ minh thaät laø ñöùng ñaàu ñoái vôùi söï daãn daét tuøy mieân, bôûi vì tuøy mieân maø daãn daét phaùt khôûi möôøi trieàn. Nghóa laø trieàn phaãn, taät laø ñaúng löu cuûa saân; trieàn phuù thì coù ngöôøi noùi laø ñaúng löu cuûa tham. Coù Sö khaùc noùi: Laø ñaúng löu cuûa Si. Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Laø ñaúng löu cuûa tham, si, bôûi vì hoaëc laø tham danh lôïi maø che daáu toäi loãi cuûa mình, hoaëc

laø do khoâng hieåu bieát maø che daáu toäi loäi. Trieàn hoân traàm, thuïy mieân vaø voâ quyù laø ñaúng löu cuûa si, trieàn ñaïo cöû, xan vaø voâ taøm laø ñaúng löu cuûa tham, trieàn aùc taùc laø ñaúng löu cuûa nghi. Tuøy mieân cuõng daãn ñeán caáu ueá cuûa saùu phieàn naõo, nghóa laø caáu ueá do haïi, haän laø ñaúng löu cuûa saân, caáu ueá do naõo laø ñaúng löu cuûa kieán thuû, caáu ueá do cuoàng, kieâu laø ñaúng löu cuûa tham, caáu ueá do sieåm laø ñaúng löu cuûa naêm kieán. Nhö vaäy, voâ minh laïi laø ñöùng ñaàu daãn daét sinh ra trieàn, caáu. Khaáp taát caû moïi nôi laø töø nguïc voâ giaùn cho ñeán Höõu Ñaûnh ñeàu coù theå gaëp phaûi noù.Vaû laïi, phaàn vò sinh phaàn vò kieán ñaïo, phaàn vò tu ñaïo ñeàu thaønh töïu, vaø ñeàu ñöôïc khôûi leân meâ laàm ñoái vôùi töï töôùng, coïng töôùng cuûa caùc phaùp. Bieán haønh, khoâng phaûi laø vì voâ minh daáy khôûi trong neân saùt-na, coù theå duyeân vôùi naêm boä, laøm nhaân cuûa naêm boä, tuøy taêng cuûa naêm boä maø noùi laø bieán haønh; chæ bôûi vì voâ minh coù khaép taát caû moïi nôi, daáy khôûi cuøng chuûng loaïi, cho neân noùi laø bieán haønh. Nghóa laø cuøng daáy khôûi vôùi tuøy mieân bieán haønh thì goïi laø bieán haønh, cuøng daáy khôûi vôùi tuøy mieân khoâng bieán haønh thì goïi laø khoâng bieán haønh. Coõi mình, coõi khaùc, ñòa mình, ñòa khaùc, duyeân höõu laäu-voâ laäu, duyeân höõu vi-voâ vi cuõng noùi nhö vaäy. Cuøng daáy khôûi hoøa hôïp vôùi caùc phieàn naõo, nhö môû trong cuïc môû, nhö daàu trong haït vöøng, cho neângoïi laø bieán haønh. Bôûi vì voâ minh naøy coù ñuû ba nghóa treân, cho neân neân mình noù laäp thaønh laäu. Nhö trong kinh noùi: “Voâ minh daáy khôûi bôûi vì taùc yù phi lyù, duïc laäu-höõu laâïu vaø voâ minh laäu, chöa sinh ra thì sinh ra, ñaõ sinh ra thì laïi roäng leân gaáp boäi.” Hoûi: Coù bao nhieâu phieàn naõo sinh ra, cuõng baáy nhieâu phieàn naõo dieät ñi, bôûi vì sau neân saùt-na chaéc chaén khoâng döøng laïi, taïi sao laïi noùi ba laäu sinh ra roài thì roäng theâm gaáp boäi?

Ñaùp: Bôûi vì döïa vaøo Haï-Trung-Thöôïng daàn daàn taêng leân maø noùi, nghóa laø phaåm Haï sinh ra roài laøm duyeân cho phaåm Thöôïng, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo Ñaúng voâ giaùn duyeân maø noùi laïi roäng theâm gaáp boäi; nghóa laø phieàn naõo phaåm Haï sinh ra roài; laøm Ñaúng voâ giaùn duyeân cho phaåm Trung; phieàn naõo phaåm Trung sinh ra roài, laøm Ñaúng voâ giaùn duyeân cho phaåm Thöôïng, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo nhaân ñoàng loaïi, bieán haønh maø noùi laïi roäng theâm gaáp boäi, nghóa laø phieàn naõo phaåm Haï sinh ra roài laøm hai nhaân cho phaåm Trung, phieàn naõo phaåm Trung sinh ra roài laøm hai nhaân cho phaåm Thöôïng, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo Thuû quaû vaø Döõ quaû maø noùi laïi roäng theâm gaùp boäi, nghóa laø phieàn naõo phaåm Haï sinh ra roài coù theå Thuû quaû, coù theå Döõ quaû cuûa phaåm Trung, phieàn naõo phaåm

Trung sinh ra roài coù theå Thuû quaû, coù theå Döõ quaû cuûa phaåm Thöôïng, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Khoâng phaûi laø phieàn naõo nhieàu maø noùi roäng theâm gaáp boäi, maø döïa vaøo phieàn naõo sinh ra roài khoâng coøn trôû laïi rôi vaøo trong phaàn vò chöa sinh, cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo phieàn naõo sinh ra roài khoâng coøn trôû laïi rôi vaøo trong ñôøi vò lai, cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo thöôøng xuyeân sinh ra, cho neân noùi nhö vaäy, nghóa laø neân phieàn naõo sinh ra roài laïi daáy khôûi taø yù phi lyù, khoâng döïa vaøo phaùp ñoái trò lieàn sinh ra loaïi thöù hai, laïi sinh ra loaïi thöù ba cho ñeán traêm ngaøn cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo daàn daàn maïnh meõ nhanh nhaïy, cho neân noùi nhö vaäy, nghóa laø phieàn naõo phaåm Haï sinh ra roài laïi daáy khôûi taùc yù phi lyù, khoâng döïa vaøo phaùp ñoái trò lieàn sinh ra phaåm Trung, laïi sinh ra phaåm Thöôïng, laàn löôït chuyeån tieáp theâm maïnh hôn, cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo tuøy caûnh maø chuyeån, cho neân noùi nhö vaäy, nghóa laø thuaän theo duyeân vôùi caûnh giôùi cuûa neân Saéc… maø phieàn naõo sinh ra roài, bôûi vì phieàn naõo daáy khôûi taùc yù phi lyù, khoâng döïa vaøo phaùp ñoái trò laïi duyeân vôùi Thanh… maø sinh ra caùc phieàn naõo cho neân noùi nhö vaäy”. Ñaïi ñöùc noùi raèng: Döïa vaøo trieàn trong neân Höõu coù nhieàu haønh, cho neân noùi roäng theâm gaáp boäi, nghóa laø coù ñuû raøng buoäc thì töø ngöïc voâ giaùn cho ñeán Höõu Ñaûnh, phieàn naõo ñeàu baèng phieàn naõo cuûa ñòa mình khoâng coù theâm bôùt gì; nhöng maø coù hieän haønh vaø khoâng hieän haønh, neáu daáy khôûi taùc yù phi lyù, khoâng döïa vaøo phaùp ñoái truï thì luoân luoân hieän haønh; neáu daáy khôûi taùc yù phi lyù, khoâng döïa vaøo phaùp ñoái trò thì luoân luoân hieän haønh; neáu daáy khôûi taùc yù nhö lyù, döïa vaøo phaùp ñoái trò thì khoâng hieän haønh, cho neân noùi nhö vaäy. Nhö trong kinh noùi: “Laäu coù baûy loaïi laø haïi, nhieät naõo, nghóa laø hoaëc coù laäu laø do kieán maø ñoaïn, cho ñeán noùi roäng ra”. Hoûi: Nghóa hôn haún veà laäu coù ba loaïi, ñoù laø duïc laäu, höõu laäu vaø voâ minh laäu, taïi sao ôû ñaây noùi laø baûy laäu? Ñaùp: Trong naøy duïng cuï roø ró kia, nhö tröôùc ñaõ noùi roäng ra. Hieáp Toân giaû noùi: “Ñöùc Phaät thuyeát phaùp xong, coù ngöôøi ñoïc giaùo hoùa

ñeán sau ñi vaøo trong phaùp hoäi. Nhö lai thöông xoùt duøng caâu vaên khaùc giaûng giaûi laïi baûy laäu laøm cho ngöôøi aáy ñöôïc hieåu roõ.” Laïi nöõa, Ñöùc Phaät giaûng giaûi veà ba laäu, ngöôøi caên taùnh nhanh nhaïy ñaõ hieåu roõ, vì ngöôøi canh taùnh chaäm chaïp maø giaûi thích laø baûy laäu. Nhö caên taùnh nhanh nhaïy - chaäm chaïp, nhaân löïc-duyeân löïc, noäi löïc-ngoaïi löïc, löïc tö duy beân trong löïc nghe phaùp beân ngoøai, môû mang trí, noùi veà trí, neân bieát cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 47 862

Toân giaû voïng Maõn ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Trong naøy Ñöùc Phaät noùi hai laäu vôùi nghóa hôn haún, ñoù laø do Kieán maø ñoaïn vaø do tu maø ñoaïn. Laäu do kieán maø ñoaïn thì duøng teân goïi cuõa chính noù maø noùi, laäu do tu maø ñoaïn thì döïa vaøo ñoái trò maø noùi. Phaùp ñoái trò aáy coù hai loaïi, ñoù laø ñoái trò baèng ñieàu phuïc vaø ñoái trò baèng ñoaïn tröø. Trong ñoù, naêm laäu tröôùc döïa vaøo ñoái trò baèng ñieàu phuïc, neân loaïi cuoái cuøng döïa vaøo ñoái trò baèng ñoaïn tröø cho neân noùi laø baûy laäu.” Nhö trong kinh noùi: “Chaùnh chi kieán luùc aáy ñaéc quaû A-la-haùn, taâm ñöôïc giaûi thoaùt töø duïc, höõu, voâ minh laäu.” Hoûi: Luùc lìa nhieãm cuûa coõi Duïc thì taâm ñöôïc giaûi thoaùt töø duïc laäu, luùc lìa nhieãm cuûa Höõu Ñaûnh thì taâm ñöôïc giaûi thoaùt töø höõu laäu vaø voâ minh laäu, taïi sao Ñöùc Phaät noùi chaùnh chi tieáng luùc aáy ñaéc quaû A-la-haùn thì taâm ñöôïc giaûi thoaùt töø ba laäu...? Ñaùp: Trong naøy ñoái vôùi ñaõ giaûi thoaùt cuõng noùi theo aâm laø ñang giaûi thoaùt, ñaây chính laø ñoái vôùi gaàn duøng aâm xa maø noùi, nhö noùi: hieän nay ñeán töø nôi naøo? Laïi nhö nôi khaùc ñaõ ñoaïn tröø noùi laø ñoaïn tröø, ñaõ tieán vaøo noùi laø tieán vaøo, ñaõ tieàp nhaän noùi laø tieáp nhaän, ôû ñaây cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo duïc laäu, höõu laäu ñeàu dieät hoaøn toaøn, cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo Taäp laäu ñoaïn tröø, cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo Dieät taùc chöùng, cho neân noùi nhö vaây; nhö noùi luùc ñaéc quaû A-la-haùn, Dieät taùc chöùng chín möôi taùm tuøy mieân. Laïi nöõa, döïa vaøo ñaït ñöôïc phaùp trí voâ hoïc ñoái trò vôùi ba laäu, cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo ñaït ñöôïc taùnh heä thuoäc voâ hoïc lìa boû ba laäu, cho neân noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, döïa vaøo ñoaïn tröø noái tieáp nhau, cho neân noùi nhö vaäy; nghóa laø töø voâ thæ ñeán nay thöôøng xuyeân ñoaïn tröø duïc laäu, hai laäu noái tieáp daáy khôûi, nay ñoaïn tröø hai laäu khoâng coøn noái tieáp nhau nöõa. Laïi nöõa, döïa vaøo ñaoïn tröø duyeân vôùi ba laäu, cho neân noùi nhö vaäy; nghóa laø töø voâ thæ ñeán nay hai laäu cuøng vôùi duyeân kia laøm thaønh ba loaïi duyeân, nay ñoaïn tröø hai laäu thì duyeân kia vónh vieãn ñoaïn tröø. Laïi nöõa, döïa vaøo phaùp ñoái trò chaùn ngaùn, cho neân noùi nhö vaäy; nghóa laø luùc aáy chöùng ñöôïc quaû thöù tö, chaùn ngaùn toaøn boä ba laäu, töø voâ thæ ñeán nay mình bò noù löøa doái meâ hoaëc, laøm cho taâm khoâng gæai thoaùt, nay ñöôïc giaûi thoaùt thì sinh taâm chaùn ngaùn lìa xa saâu saéc. Hoûi: Luùc baáy giôø naêm uaån ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt, taïi sao chæ noùi laø taâm giaûi thoaùt? Ñaùp: Vì taâm laø thuø thaéng nhaát ñoái vôùi naêm uaån, cho neân chæ noùi ñeán taâm. Nghóa laø neáu noùi ñeán phaùp hôn haún thì cuõng ñaõ noùi ñeán phaùp khaùc, nhö vua ñöôïc

thoaùt naïn thì quyeán thuoäc cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, vì

taâm laø ñöùng ñaàu, cho neân noùi chung caû naêm uaån ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt. Laïi nöõa, vì döïa vaøo taâm cho neân goïi laø taâm sôû phaùp, vì taâm to lôùn cho neân goïi laäp phaùp Ñaïi ñòa vì vaäy chæ noùi ñeán taâm. Laïi nöõa, luùc ti ñaïo voâ giaùn thuoäc tha taâm trí, chæ duyeân vôùi taâm cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, nhöõng söï vieäc thuø thaéng cuûa taâm, nhö nôi khaùc noùi roäng hôn…

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.